

AKADEMİK ÇALIŞMALAR BAĞLAMINDA UYAP'A BAKIŞ*

Öğr. Gör. Ahmet TÜRKAN¹
Öğr. Gör. Arzu ERDİNÇERTÜRK²

ÖZET

Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP), yargı teşkilatı işleyişinin süratli, ekonomik ve etkin bir şekilde gerçekleşmesi amacıyla, e-devlet uygulamalarının Adalet Bakanlığı merkez ve taşra teşkilatı ile birlikte diğer kamu kurum ve kuruluşlarının da entegre edilmesiyle oluşturulmuş bir sistemdir. Sisteme güvenlik gerekçesiyle kısıtlı bir çalışma alanı tanınması, bu konuda eğitim, uygulama, akademik ve diğer çalışmaların yapılmasını zorlaştırmaktadır. Buna binaen çalışmamızda, Adalet Meslek Yüksekokullarında okutulan UYAP Uygulamaları dersinde kullanılan materyaller yönünden çalışmaların taraması (tez, makale, bildiri, kitap, yazılı ve sözlü dokümanlar vb.) yapılarak, bu konuya verilen önem ortaya konmaya ve uygulayıcılara yol göstermeye çalışılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: UYAP, UYAP sorunları, UYAP çalışmaları.

VIEW OF UYAP IN THE CONTEXT OF ACADEMIC STUDIES

ABSTRACT

National Judiciary Network Project (UYAP) is a system, which is constituted by integrating the e-government applications of the Ministry of Justice's both central and provincial organizations as well as the other public institutions and organizations, in order to execute rapid, economic, and effective operation of the judiciary organization. Due to security reasons,

* Bu makale, 4-6 Mayıs 2017 tarihinde Akdeniz Üniversitesi'nde düzenlenen 4. Adalet Meslek Yüksekokulu Sempozyumu'nda sözlü olarak sunulan bildirinin genişletilmiş halidir.

¹ Uşak Üniversitesi, Adalet Meslek Yüksekokulu, Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü, Uşak, **E-Posta:** ahmet.turkan@usak.edu.tr.

² Uşak Üniversitesi, Adalet Meslek Yüksekokulu, Hukuk Bölümü, Uşak, **E-Posta:** arzu.erdinc@usak.edu.tr.

defining a restricted field of study, makes it difficult to provide training, practice and conduct academic and other studies. In this regard, in our study, the importance given to the subject is being shown by searching the material that are being used at UYAP Practices classes at the Judicial Vocational Schools, such as; thesis, articles, bulletins, books, written and oral documents by thinking that these would provide some guidance to the practitioner.

Keywords: National Judicial Network Project (UYAP), the issue of UYAP, the studies of UYAP.

I. GİRİŞ

Günümüzde toplumların göreceli olarak, varlık ve üstünlüklerinin en önemli ölçütü, bilgiye sahip olmaları ve onu kullanabilme yetisiyle hareket etmeleridir. Bilginin gündelik hayattaki kullanım alanı olan bilgi teknolojileri, toplumların kültürel dünyalarına, yaşam alanlarına, medeniyet algılarına kalite ve hız katmaktadır.

Bilgi teknolojilerini çalışma hayatından eğitim dünyasına, kamu sektöründen özel sektöre kadar hayatın her alanında görmek mümkündür. Bu bağlamda kamu hizmetlerini daha etkin ve verimli sunabilmek, faydalananlara karşı daha duyarlı, hizmete ulaşmada zaman ve mekan yönünden daha esnek bir şekilde erişim sağlama noktasında karşımıza e-devlet kavramı çıkmaktadır. E-devlet uygulamaları içerisinde yer alan, başarısı ve özgünlüğü ile küresel ölçekte dikkat çeken UYAP uygulamaları, adli hizmetlerde etkinlik, verimlilik, hız ve tasarruf sağlamak suretiyle Adalet Bakanlığı'nın son dönemdeki en önemli projesi olarak yerini almaktadır.

Adli hizmetlerin yerine getirilmesinde karşılaşılan aşırı bürokratik yaklaşımlardan kaynaklanan nedenlerle işlemlerin uzaması, kuşkusuz en fazla adalet bekleyenleri etkilemektedir. Adaletin daha hızlı ve etkin bir şekilde tecellisi için geliştiren UYAP sistemi, sadece teknik yönü olan bir olgu olmayıp, aynı zamanda eğitim yönü de üzerinde önemle durulması ve

geliştirilmesi zorunlu bir konudur. Sistemin amacına uygun olarak kullanılması, bu alandaki akademik çalışmaların önemini ortaya koymaktadır.

Bu nedenle çalışmada, UYAP alanında yapılan akademik çalışmaların, sistemin geliştirilmesi, anlaşılması, daha etkin ve verimli kullanılması için içerik ve uygulanabilirlik yönünden incelenmesi yapılmaktadır.

II. UYAP'IN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ

Ülkemizde adalet alanında ilk otomasyon çalışmaları 1998 yılında başlamış olup, adalet hizmetlerinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi amacıyla, UYAP adı altında çoklu-kullanıcı ve iş odaklı bir sisteme geçildiği görülmektedir.³ Bu doğrultuda Adalet Bakanlığı bünyesinde Bilgi İşlem Daire Başkanlığı kurularak, bakanlık ve taşra birimlerinin donanım ve yazılım olarak otomasyona geçirilmesi, bilgi paylaşımı, adalet hizmetlerinin daha hızlı verilmesi amaçlanmaktadır.⁴ E-devlet uygulamasının gereksinimlerini karşılayacak şekilde bir e-kurum uygulaması olan UYAP ile, uzayan yargılama süreçlerinin neden olduğu mağduriyetlere son verilmesi ve Türk Adli Sisteminin güvenilirlik ve doğruluğu korunarak yargıya olan inanç daha da pekiştirilecektir.⁵

E-devlet uygulamalarının adli teşkilattaki gerçekleşme alanı olan “e-adalet” sisteminde, Adalet Bakanlığı merkez ve taşra teşkilatlarında, mahkemeler, cumhuriyet başsavcılıkları, icra daireleri, yan bilgi kuruluşları olan adli tıp, nüfus müdürlükleri, emniyet ve diğer ilgili kurum

³ Güneş, Meral, *UYAP Bilgi Sisteminin Bilgiyi Yaratma, Koruma ve Transfer Etme Açısından Adalet Bakanlığı Çalışanlarının Örgütsel Öğrenme Sürecine Etkisinin İncelenmesi: Uzman Kullanıcılar Üzerinde Bir Uygulama*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2012, s. 57.

⁴Songur, Levent, *Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP)'in Adli Yargı Teşkilatının İşleyişine Getirdiği Yenilikler Üzerine Bir Araştırma: Konya İli Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde, 2015, s. 43.

⁵Songur, a.g.e., s. 42-43.

“davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması, yargının görevidir”⁹ ifadesiyle birlikte; amir hükmünün adalet hizmetlerinin bilişim çağına uygun şekilde yürütülmesini adeta zorunlu kılmak ifadesinin yer aldığını görebilmekte mümkündür.¹⁰

III.UYAP İLE İLGİLİ YAPILAN ÇALIŞMALAR

Çalışmanın bu kısmında, UYAP ile ilgili yapılan akademik çalışmalar incelenmeye alınmaktadır. Bu akademik çalışmaların da, tezler, makaleler, kitaplar ve diğer çalışmalar şeklinde incelenmesi yapılmaktadır.

A. UYAP İle İlgili Tez Çalışmaları

Yüksek Öğretim Kurumunun (YÖK) tez tarama merkezinde yapılan araştırmada, UYAP ile ilgili tezler incelenmektedir. Bu incelemede, karşımıza 6 adet yüksek lisans tez çalışması çıkmış olup, aşağıda bu tezler hakkında konuyla ilgili gerekli bilgilendirmeler yapılmaktadır.

Ölmez¹¹ tarafından yapılan çalışmada, küreselleşme ve bilgi toplumu eksenli kamu sektöründe yaşanan dijital değişimi ve özelinde de ülkemiz açısından çok önemli bir proje olan UYAP’ın işleyişi üzerinde durulmaktadır. Ayrıca küreselleşme ve bilgi toplumu genel hatlarıyla ele alınmakta, bilgi toplumundan e-devlete geçiş süreci üzerinde durulmakta ve e-devletin ayrılmaz bir parçası olan e-imzanın çeşitli yönleriyle ifade edildiği görülmektedir.

⁹ Atar, Yavuz, *Türk Anayasa Hukuku*, Mimoza Yayınevi, Konya, 2014.

¹⁰ Türkan, Ahmet, M. Esat Bolat ve Arzu Erdinç (2016), "Yargı İşleyişi Sorunsalı: UYAP Uygulamaları", 3. *Adalet Meslek Yüksekokulu Sempozyumu Bildiri Kitabı*, (ed.) Süleyman Dost, 17-18 Mayıs 2016, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta, s. 258.

¹¹ Ölmez, Mustafa Yücel, *Küreselleşme Bağlamında Elektronik Devlet (E-Devlet) Uygulamaları ve Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP)*, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta, 2016.

Songur¹² tarafından yapılan çalışmada ise, e-devlet kavramından yola çıkılarak geliştirilen Ulusal Yargı Ağı Projesinin adli yargı teşkilatına getirdiği yenilik ve kolaylıklar ile sistemin çalışanlara getirmiş olduğu faydaların neler olduğu ve işleri ne şekilde kolaylaştırdığı ortaya konulmaktadır. Aynı zamanda UYAP sisteminin çalışanlar üzerindeki etkisini ölçmek için, Konya Adliyesinde çalışan 200 kadar personele anket yöntemi uygulanmakta, anket verilerinden elde edilen bilgiler ışığında da UYAP sistemi sayesinde çalışanların iş işleyişinin hızlandığı ve yargılamada bürokrasinin azaltılarak yargının işleyişine hız kazandırıldığı görülmektedir.

Özker¹³ tarafından yapılan çalışmada da, UYAP ile birlikte Adalet Bakanlığı çalışanlarının bu projeden ne şekilde faydalandıkları, uygulamada yaşadıkları sıkıntılar, çalışanlar üzerindeki etkilerinin neler olduğu gibi hususlar araştırılmaktadır. Ayrıca Ankara, İstanbul ve İzmir’de yer alan adliyelerde çalışanlardan toplam 400 katılımcıya anket uygulanmaktadır. Yapılan istatistiki inceleme sonucunda, UYAP’ın hem iş hem de süreç olarak performansı arttırdığı ve işlerin daha basit tekniklerle yapılmasının sağlandığı görülmektedir. Bunun yanında, katılımcıların eğitim düzeylerinin artmasıyla, UYAP’a ilişkin algılarının da arttığı tespit edilmektedir.

Kuzu¹⁴ tarafından yapılan çalışmada ise, Türk Yargı Sistemi ve UYAP hakkında bilgi verilerek, sistem kullanıcılarıyla yapılan anket ile mevcut kullanıcıların düşünceleri, sistemin eksiklikleri ve geliştirilmesi gereken kısımlarının tespiti söz konusudur. Ayrıca yargı işlemlerinin eskiye nazaran daha da hızlandığı belirtilerek, avukat, hakim ve adliye çalışanları arasında yapılan ankette de, UYAP hakkında kısmi bilgiye sahip oldukları sonucuna varıldığı ve eğitim çalışmalarının

¹²Songur, a.g.e.

¹³Özker, Rahmi, *Adalet Bakanlığı Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP)'ın Adalet Bakanlığı Çalışanları Üzerindeki Etkisi Üzerine Bir Alan Araştırması*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2010.

¹⁴ Kuzu, Taşkın, *Türk Yargı Sistemine Ulusal Yargı Ağı Projesi Çalışmalarının Etkileri Üzerine Bir Araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2011.

yoğunlaştırılması, sistemdeki yavaşlığın giderilmesi ve sistemin geliştirilmesi gerekliliği sonucuna varılmaktadır.

Batır¹⁵ tarafından yapılan çalışmada da, UYAP ile hukuk bürolarında çalışmakta olan avukatların sisteme dair algılarını ve uygulamada yaşadıkları sıkıntıların neler olduğu araştırılmaktadır. Ankara Barosundaki avukatlardan tesadüfi örneklem seçilerek, 400 avukat ile bir anket çalışması yapılmaktadır. Anketlerden alınan sonuçlar birtakım istatistiki testlere tabii tutularak analiz edilmekte ve yorumlanmaktadır. Buna göre, UYAP'ın oldukça yüksek bir oranda olumlu ve verimli olduğu kanaatine varıldığı belirtilmektedir. Araştırma kapsamında, UYAP kullanımının olumsuz olma nedenleri sorgulandığında ise, sistemin etkin olarak çalışmadığı ve zaman zaman yavaşladığı ifade edilmektedir. Sistemin güçlü yönlerine ilişkin değerlendirmelerde de, ilk olarak UYAP'ın zaman kaybına uğratmadan iş süreçlerini hızlandığı belirtilmektedir. Aynı zamanda hem parasal hem de zaman yönünden tasarruf sağlama, kesintisiz iletişim, bürokrasiden kurtulma, UYAP kullanımının güçlü yanları olarak ifade edilmektedir. Yapılan istatistiki testler sonucunda araştırmaya katılan avukatların UYAP algılarının; yaş değerlerine, çalışma sürelerine, bilgisayar ortamında çalışma sürelerine göre farklılık gösterdiği tespit edilmektedir. Yaş, çalışma süresi ve bilgisayar ortamında çalışma süresi arttıkça olumsuz değerlendirmelerin olduğu görülmektedir. Bunun yanında UYAP eğitimi alanların ve UYAP ile gün içerisinde daha fazla işlem yapanların, sorulara verdiği cevap ortalamalarının daha yüksek olduğundan da bahsedebilmek mümkündür.

Son olarak Güneş¹⁶ tarafından yapılan çalışmada ise, UYAP bilişim sisteminin bilgiyi yaratma, koruma, transfer etme açısından örgütsel öğrenme sürecine etkisinin hangi düzeyde gerçekleştiği araştırılmaktadır.

¹⁵ Batır, a.g.e.

¹⁶ Güneş, a.g.e.

B. UYAP İle İlgili Kitap Çalışmaları

UYAP ile ilgili yapılan kitap çalışmaları araştırmasında 5 adet kitaba ulaşılmış olup, bu kitaplar aşağıda yer almaktadır.

Yaz¹⁷ çalışmasında ilk olarak, Adli Kalem Hizmetleri Mevzuatını ve İşlemlerini genel bir çerçevede anlatmaktadır. Sonraki bölümlerde ise, UYAP kullanıcılarını ilgilendiren UYAP'ın genel kavramsal çerçevesi, hazırlık aşaması ve yapılan işlemlerden bahsedilmektedir. Çalışma UYAP kullanıcılarına ve öğrenmek isteyen taraflara, genel olarak adli kalemde yapılan UYAP işlemlerinin her bir sürecini bilgisayar görüntüsü ile göstermektedir. Ayrıca ihtiyaç duyulduğunda da, pratiğe yönelik uyarı ve tavsiyelerde bulunarak, UYAP kullanıcılarına etkin bir öğrenme metodu aşılarmaya çalışılmaktadır. Ancak UYAP konusundaki basılı yayınların belki de en önemli eksikliği olan ve eserin yazarının da belirttiği gibi, UYAP güncellemelerinin yer alamaması ve önemli görülen konu ve başlıklara değinilmiş olması kitabın belki de en önemli eksikliğidir.

Karakocalı (ed.)¹⁸ çalışmasında, UYAP'ın ortaya çıkışına, sebeplerine ve amaçlarına yer verdikten sonra, UYAP'ta yer alan Ceza Mahkemeleri, Cumhuriyet Başsavcılığı modüllerinden seçilmiş işlemlerin görüntüleriyle desteklenmektedir. Ancak bahsedilen konuların güncellenen UYAP uygulamaları ile yenilenmediğinden, UYAP kullanıcılarının eğitimini zorlaştırdığı da belirtilmektedir.

Aygün (ed.)¹⁹ çalışmasında, UYAP içerisinde Ceza ve Tutukevleri, Hukuk Mahkemeleri, İcra İflas İşlemleri modüllerinde yer alan seçilmiş işlemlerin görüntülerine yer verdiği görülmektedir. Ancak bahsedilen konuların güncellenen UYAP uygulamaları ile yenilenmediğinden, UYAP kullanıcılarının kullanımını zorlaştırdığından da bahsedilmektedir.

¹⁷ Yaz, a.g.e.

¹⁸Karakocalı, Ahmet (ed.), *Ulusal Yargı Ağı Projesi-I*, Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları, Eskişehir, 2013.

¹⁹ Aygün, Mesut (ed.), *Ulusal Yargı Ağı Projesi-II*, Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları, Eskişehir, 2015.

Ankara Barosu Başkanlığı ve Adalet Bakanlığı Bilgi İşlem Daire Başkanlığınca²⁰ derlenen çalışmada, UYAP hakkında bilgi verilerek, amaç, hedef ve sağlanan faydalar anlatılmak suretiyle kullanıcılara UYAP'ta yapılan işlemler gösterilmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından²¹ derlenen çalışmada ise, UYAP sistemini öğrenmek isteyen orta öğretim öğrencilerine ve diğer taraflara sistemi tanıtmak ve öğretmek amacıyla yapılmış bir çalışmadır. Bu çalışmada, teorik çerçeve yanında, görsel bir takım unsurlar ile desteklenerek UYAP sistemi anlatılmaktadır.

C. UYAP İle İlgili Makale ve Bildiri Çalışmaları

UYAP ile ilgili yapılan araştırmada makale ve bildiri çalışmalarının 10 adet olduğu görülmekte olup, çalışmalara aşağıda yer verilmektedir.

Taş ve Uçacak'ın²²“Türk Kamu Yönetiminde Bürokratik İşlemlerin Azaltılmasında UYAP Uygulamasının Önemi” başlıklı çalışmasında, bürokrasi kavramı hakkında detaylı bir şekilde açıklama yapılmaktadır. Burada bürokrasi kavramının tarihsel gelişimi ve teorik arka planı açıklanmaktadır. Daha sonra UYAP hakkında bilgi verilmekte olup; UYAP hakkında paylaşılan resmi veriler ışığında, uygulamanın bürokratik işlemler üzerindeki etkileri açıklanmaya çalışılmaktadır.

²⁰ Ankara Barosu Başkanlığı ve Adalet Bakanlığı Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı (der.), *Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP)*, Ankara Barosu Yayınları, Ankara, 2007.

²¹ Milli Eğitim Bakanlığı, *Ulusal Yargı Ağı*, Ankara, 2011.

²² Taş, İbrahim Ethem ve Kemal Uçacak (2018), "Türk Kamu Yönetiminde Bürokratik İşlemlerin Azaltılmasında UYAP Uygulamasının Önemi", *Sosyal Bilimler Dergisi*, Yıl: 5, Sayı: 19 (Ocak), file:///C:/Users/hp/Downloads/1856404303_4012%20Kemal%20U%20C3%87ACAK.pdf, Erişim Tarihi: 16.04.2018.

Akbulut ve Üstüntaş'ın²³“Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sisteminin Üniversitelerin Hukuk Bölümlerinde Ders Olarak Okutulması” başlıklı çalışmasında, UYAP'ın çıkış gerekçesi ortaya konularak, UYAP'tan beklenen amaçlar, hedefler ve faydalar açıklanmaktadır. Bu doğrultuda, UYAP eğitiminde kullanılan materyaller ve bunlara ulaşmada karşılaşılan sorunlar, UYAP eğitimini veren Adalet Meslek Yüksekokulu ve diğer eğitim kurumlarındaki eğitim sırasında karşılaşılan sorunlar ve çözümler üzerinde durulmaktadır.

Gürsul ve Bayrakdar²⁴“Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP) Sistem Değerlendirmesi” başlıklı çalışmasında, ülkemizdeki e-devlet projelerinden biri olan UYAP'ın güçlü ve zayıf yönlerinin ortaya konduğu, sistemin daha etkin ve yaygın olarak nasıl kullanılabilceğinden bahsedilmektedir. Bu doğrultuda, Tokat Cumhuriyet Başsavcılığında ve Cezaevinden UYAP'ı kullanan toplam 88 personelden oluşan bir anket çalışması yapılmakta ve UYAP'a ilişkin kullanıcı görüşleri tespit edilmektedir. Araştırma sonucunda, bilişim sistemlerinin güncel tutulması, personele gerekli eğitimlerin belirli aralıklarla verilmesi, teknik eksikliklerin giderilmesi, güvenliğin üst düzeyde tutulması, kullanıcıların bilinçlendirilmesi ve sistemin kullanılmaya teşvik edilmesi gibi sonuçlara ulaşılmaktadır.

Köksal²⁵“Türkiye'nin Bilişim Toplumuna Dönüşüm Uzgörüsünde Önemli Bir Adım: Ulusal Yargı Ağı Projesi” başlıklı çalışmasında,

²³ Akbulut, Ekrem ve İhsan Üstüntaş (2015), "Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sisteminin Üniversitelerin Hukuk Bölümlerinde Ders Olarak Okutulması", 2. *Ulusal Yönetim Bilişim Sistemleri Kongresi*, Atatürk Üniversitesi İİBF Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümü, 8-10 Ekim 2015, Erzurum.

²⁴Gürsul, Fatih ve Betül Bayrakdar (2009), "Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP) Sistem Değerlendirmesi", *Hukuk, Ekonomi ve Siyasal Bilimler Aylık İnternet Dergisi*, Sayı: 90 (Ağustos), [http://www.e-akademi.org/incele.asp?konu=ULUSAL%20YARGI%20A%C4%9E1%20PROJES%C4%B0%20\(UYAP\)%20S%C4%B0STEM%20DE%C4%9EERLEND%C4%B0RMES%C4%B0&kimlik=755289984&url=makaleler/fgursul-bbayrakdar-1.htm](http://www.e-akademi.org/incele.asp?konu=ULUSAL%20YARGI%20A%C4%9E1%20PROJES%C4%B0%20(UYAP)%20S%C4%B0STEM%20DE%C4%9EERLEND%C4%B0RMES%C4%B0&kimlik=755289984&url=makaleler/fgursul-bbayrakdar-1.htm), Erişim Tarihi: 10.03.2017.

²⁵Köksal, Aydın, "Türkiye'nin Bilişim Toplumuna Dönüşüm Uzgörüsünde Önemli Bir Adım: (UYAP) Ulusal Yargı Ağı Projesi",

Türkiye'nin bilişim toplumuna dönüşüm sürecinde UYAP'ın, Türk toplumuna mal olmuş ulusal bir değer olduğunu ifade ettiği görülmektedir. Bu değeri gerçekleştiren toplumsal ve zihinsel dönüşümler üzerinde durulmakta, bilişim toplumu içerisinde yer almanın sonuçları arasında bulunan bilgi ve iletişim teknolojilerinin kısaca gelişimi, UYAP'ın ortaya çıkışı, fikri, düşünsel ve eylemsel süreçleri ortaya konulmaktadır. Ayrıca bilişim toplumuna dönüşüm sürecinde de, Türkiye'ye ne gibi kazanımlar sağladığı da değerlendirilmektedir.

Ünal ve Kiraz²⁶“Türkiye’de E-Devlet Uygulamalarının Kamu Hizmetlerinin Sunumunda Etkinliği: Adalet Bakanlığı UYAP Bilişim Sistemi Örneği” başlıklı çalışmada, kamu hizmetlerinin etkin bir şekilde sunumunda ortaya çıktığı gözlemlenen sorunların belirlenmesi ve kamu hizmetlerinin sunum niteliğinde büyük değişimlere yol açan e-devlet uygulamalarının beklenen düzeylere ulaşip ulaşmadığının analizi yapılmaktadır. Ayrıca, yargı hizmetlerinin hızlandırılması amacı güden ve bir e-devlet uygulaması olan UYAP bilişim sistemi, etraflıca incelenerek, bu uygulamaya ilişkin sorunlar ele alınmakta ve bu sorunların çözümüne yönelik öneriler getirilmektedir.

Alper²⁷“UYAP-Yargı Hizmetlerinde Elektronik Ortamların Kullanılması” başlıklı çalışmada, UYAP-Avukat Portalından yararlanan avukatlara sunulan hizmetlerin paralı hale getirilmesi konusunda “Bakanlık Oluru” taşıyan (Ağustos/2011) girişimi hakkında bir tartışma yapılmaktadır. Bu bağlamda UYAP'ın kuruluş ve aşamaları üzerinde durulmakta, mevzuatta UYAP ile ilgili yapılan düzenlemeler ortaya konulmakta, Avukat Portalında verilen hizmetlerin paralı hale getirilmesi ile ilgili “Olur”un mali ve vergi mevzuatı açısından

aydinkoksal.gen.tr/shared/files/Yayinlar/AK_UYAP_bildiri-Oc08.doc, Erişim Tarihi: 13.03.2017.

²⁶ Ünal, Feyzullah ve İbrahim Kiraz (2016), "Türkiye'de E-Devlet Uygulamalarının Kamu Hizmetlerinin Sunumunda Etkinliği: Adalet Bakanlığı UYAP Bilişim Sistemi Örneği", *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (Afro-Avrasya Özel Sayısı).

²⁷ Alper, Doğan (2011), "UYAP-Yargı Hizmetlerinde Elektronik Ortamların Kullanılması", *XVI. Türkiye'de İnternet Konferansı*, Ege Üniversitesi, 30 Kasım-2 Aralık 2011.

değerlendirildiği görülmektedir. Ve son olarak da, avukatların karşılaştıkları UYAP sorunları üzerinde durulmaktadır.

Türkan vd.,²⁸“Bir Yargı İşleyişi Sorunsalı: UYAP” başlıklı bildiri çalışmasında; genel olarak nedenler, amaçlar ve sonuçlarıyla UYAP olgusu üzerinde durulmakta, adli hizmetlerin yerine getirilmesinde sağlayacağı fayda ve avantajları ortaya konulmakta, Adalet Meslek Yüksekokulları ve Hukuk Fakültelerinde verilen UYAP Uygulamaları dersinin önemi ve bu dersin işlenmesinde karşılaşılan materyal ve diğer kaynaklar yönünden eksiklikler ve sorunlar ile bunlara çözüm önerileri sunulmaktadır. Bu çözüm önerilerinin UYAP sisteminin anlaşılmasına ve adli hizmetlerin yerine getirilmesinde sağlayacağı faydalar ve kazanımlar da anlatılmaktadır.

Deligöz ve Güzel²⁹“UYAP Bilişim Sisteminin Türk Yargı Sisteminde Kullanılmasının Toplam Kalite Yönetimi Açısından İncelenmesi” isimli çalışmasında, toplam kalite yönetiminin temel prensipleri üzerinden UYAP Bilişim Sistemi anlatılmaktadır. Bu bağlamda,UYAP Bilişim Sisteminin Erzurum Adliyesinde karşılaştırma yöntemi ile toplam kalite yönetimi açısından ilişkisi incelenmektedir. Ayrıca UYAP sisteminin eksiklikleri ve Erzurum Adliyesinde nasıl kullanılmasının gerektiği de belirtilmektedir.

Sayın³⁰“UYAP Sorunları” adlı çalışmasında, UYAP sisteminde karşılaşılan sorunlar, sistemin oluşturulması ve kabullenilmesi aşamasında yaşanan sorunlar, güvenlik sorunları, verimlilik ve yargısal faaliyetlere katılımında karşılaşılan sorunlar ortaya konularak, tartışmaların bu konular üzerinden yürütüldüğü görülmektedir.

²⁸ Türkan vd.,a.g.e.

²⁹ Güzel, Dilşad ve Kadir Deligöz (2014), "UYAP Bilişim Sisteminin Türk Yargı Sisteminde Kullanılmasının Toplam Kalite Yönetimi Açısından İncelenmesi", *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl: 4, Cilt: 4, Sayı: 7 (Bahar).

³⁰ Sayın, Fethi, "UYAP Sorunları", http://yarsav.org.tr/index.php?p=179#.WK77Fm_vjIU, Erişim Tarihi: 12.03.2017.

Çam³¹“UYAP Adli Kolluk Bilişim Sisteminin Yargılama Sürecine Sağlayacağı Faydalar” isimli çalışmasında, UYAP kolluk bilişim sisteminin ne olduğu, amacı ve sistemin işleyişi hakkında bilgi verilerek, kolluk ile Cumhuriyet Başsavcılıkları arasında yaşanan sorunlardan bahsedilmektedir. Yaşanılan sorunların aşılması ile ilgili çözüm önerileri ortaya atılmakta ve UYAP adli kolluk sisteminin sağlayacağı faydalardan söz edilmektedir. Bu doğrultuda, UYAP Kolluk Bilişim Sistemini kullanan Jandarma Genel Komutanlığı ile Sahil Güvenlik Komutanlığına bağlı görevliler arasında sistemin etkinliğini, kullanılabilirliğini ölçmek ve uygulamadaki sorunları tespit etmek için bir anket çalışması yapılmakta ve UYAP Bilişim Sisteminin etkinliği sorgulanmaktadır. Bu anket sayesinde, bir model olarak UYAP Kolluk Bilişim Sisteminin kolluk işlemlerine getirmiş olduğu faydalar ile sistemin avantaj ve dezavantajları belirlenmeye çalışılmaktadır. Ankete her iki kurumdan toplamda 257 kişi katılmaktadır. Temelde bu sistemin adli kolluk işlemlerine kolaylık ve hız sağladığı, iş yükünü azalttığı, iletişimi arttırdığı görülmektedir. Bunun yanında UYAP Kolluk Bilişim Sisteminin etkin bir şekilde kullanılabilmesi için, personel ve altyapı sorunlarının da çözülmesi gerektiği en çok dile getirilen hususlardandır. Kullanıcıların, bu sistemin yaygınlaştırılması gerektiğini, tüm kolluk birimlerinin tam olarak bu sisteme geçememesinden kaynaklanan nedenlerden dolayı aksaklıkların yaşandığını ifade ettiği görülmektedir.

D. UYAP İle İlgili Diğer Çalışmalar

Adalet Bakanlığı tarafından geliştirilen UYAP hakkındaki eğitim çalışmaları arasında önemli bir yere sahip olan UYAP uzaktan eğitim portalı; zaman ve mekana bağlı kalınsızın sürekli olarak eğitim faaliyetinin devam ettirilmesi amacıyla internet ortamında gerçekleştirilmektedir. Bu sayede eğitim faaliyetlerinin maliyetinden ve zamanından tasarruf sağlanmaktadır. Ceza Mahkemeleri, Hukuk

³¹ Çam, Ali Rıza (2016), "UYAP Adli Kolluk Bilişim Sisteminin Yargılama Sürecine Sağlayacağı Faydalar", *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/229910>, Erişim Tarihi: 13.03.2017.

Mahkemeleri, Cumhuriyet Başsavcılığı ve İcra Daireleri işlemleri ile ilgili modül ve e-posta işlemlerine ait içerikleri kapsamaktadır.

Uzaktan eğitimler, başta Hakim, Cumhuriyet Savcısı ve diğer Adalet Personellerinin sisteme tanımlanmaları ile eş zamanlı olarak kullanıma erişimleri sağlanmaktadır. UYAP sistemi gerek kanun değişiklikleri, gerek ihtiyaç duyulan iş akışı güncellemeleri ve gerekse de yeni uygulamaların eklenmesi gibi nedenlerle sık sık güncellenmektedir. UYAP'ta bu değişiklikler olduğu zaman uzaktan eğitim sistemine de çok önemli değişiklikler yansıtılmakta, olmayan uygulama ekranları eklenmektedir. Bu sayede kullanıcıların sisteme daha çabuk ve sağlıklı bir şekilde adaptasyonu gerçekleşmektedir.

UYAP konusunda kullanılan diğer eğitim materyalleri ise gerek Adalet Bakanlığı gerekse de baroların yapmış olduğu broşür, seminer, konferans, eğitim programları, eğitim CD'leri diğer çalışmalarını oluşturmaktadır. Genel olarak bu çalışmalar incelendiğinde, UYAP sistemini tanıtıcı bilgilerin ve dokümanların yer aldığı, gerek adalet çalışanlarına, gerekse de Hakim, Savcı ve diğer yargı çalışanlarına önemli bir kaynak oluşturulduğu görülmektedir. Bu alanla ilgili diğer bütün çalışmalarda olduğu gibi, karşılaşılan en önemli handikabın çalışmaların çok hızlı güncelliğini yitirmesidir. Bu nedenle UYAP sistemi ile ilgili yapılan tüm çalışma ve değişikliklerin, eş zamanlı olarak bu çalışmalara da ivedilikle yansıtılması gerekmektedir.

IV. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Bu çalışmada UYAP hakkında yapılan tez, kitap, makale, bildiri ve diğer çalışmalar taranmak suretiyle içerikler ortaya konulmakta, aynı zamanda çalışma yapacaklara da yol göstermek ve sistemi geliştirmek amacı güdülmektedir.

Bu doğrultuda, adaletin gecikmeksizin gerçekleşmesinde, adli hizmet sağlayıcılarına büyük sorumluluklar düşmektedir. Aynı zamanda adli hizmetlerin çabukluk ve etkinlik açısından yaygınlaştırılması adalet

organizasyonları için en önemli konulardan birisini oluşturmaktadır. Adli hizmetlerin yerine getirilmesi sırasında karşılaşılan sorunların önemli bir kısmını teşkil eden ve zamanı, mekanı ve kaynakları etkin kullanamama sıkıntısının üstesinden gelmek amacıyla geliştirilen UYAP projesi, adli hizmetlerin elektronik ortamda yerine getirilmek suretiyle bu alanda karşılaşılan sorunları büyük oranda çözüme ulaştırmaktadır.

Adli alanda ülkemizin son dönemdeki en önemli projesi olan ve büyük kaynaklar ayrılmak suretiyle geliştirilen UYAP sistemini, daha etkin kullanmak, eksiklik ve aksaklıkları gidermek, bu alandaki sistem kurucularına ve kullanıcılarına yol göstermek ve çözüm bulmak amacıyla yapılan akademik çalışmaların önemi yadsınamaz.

Yapılan ve uygulanan çalışmaların incelenmesinde, UYAP sürecinin yeni denilebilecek bir geçmişe sahip olması, adli hizmetlerin yerine getirilmesi ve karşılaşılan sorunlar konusuna vakıf akademisyen sayısının azlığı, çalışmaların yetersizliği, konunun öneminin yeterince ortaya konulamaması gibi nedenler yüzünden bu alandaki çalışmaların nitelik ve nicelik olarak yeterli olmadıkları görülmektedir.

İşin doğası gereği UYAP sistemi, ihtiyaçlara binaen sık sık güncellenmektedir. Ancak akademik çalışmalar, yapılan bu güncellemeleri aynı hızda ve doğrultuda yakalayamamaktadır. Bu durum, yapılan çalışmaları güncellikten uzak bir karaktere büründürmektedir. Bunun üstesinden gelmenin ilk şartı, UYAP'taki gelişmeler ve değişimlere bağlı olarak yapılan çalışmaları güncel tutabilmektir.

KAYNAKÇA

AKBULUT, Ekrem ve İhsan ÜSTÜNTAŞ (2015), “Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sisteminin Üniversitelerin Hukuk Bölümlerinde Ders Olarak Okutulması”, 2. *Ulusal Yönetim Bilişim Sistemleri Kongresi*, Atatürk Üniversitesi İİBF Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümü, 8-10 Ekim 2015, Erzurum.

ALPER, Doğan (2011), “UYAP-Yargı Hizmetlerinde Elektronik Ortamların Kullanılması”, *XVI. Türkiye’de İnternet Konferansı*, Ege Üniversitesi, 30 Kasım-2 Aralık 2011, s. 459-468.

Ankara Barosu Başkanlığı ve Adalet Bakanlığı Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı (der.), *Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP)*, Ankara Barosu Yayınları, Ankara, 2007.

ATAR, Yavuz, *Türk Anayasa Hukuku*, Mimoza Yayınevi, Konya, 2014.

AYGÜN, Mesut (ed.), *Ulusal Yargı Ağı Projesi-II*, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, Eskişehir, 2015.

BATIR, Uğur, *E-Devlet Uygulamalarından Adalet Bakanlığı Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi Portalı (UYAP)’ın Etkinliğini Belirlemeye Yönelik Ankara Barosu Avukatları Üzerine Bir Alan Araştırması*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2013.

ÇAM, Ali Rıza (2016), “UYAP Adli Kolluk Bilişim Sisteminin Yargılama Sürecine Sağlayacağı Faydalar”, *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, s. 417-439, <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/229910>, Erişim Tarihi: 13.03.2017.

GÜNEŞ, Meral, *UYAP Bilgi Sisteminin Bilgiyi Yaratma, Koruma ve Transfer Etme Açısından Adalet Bakanlığı Çalışanlarının Örgütsel Öğrenme Sürecine Etkisinin İncelenmesi: Uzman Kullanıcılar Üzerinde Bir Uygulama*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2012.

GÜRSUL, Fatih ve Betül BAYRAKDAR (2009), “Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP) Sistem Değerlendirmesi”, *Hukuk, Ekonomi ve Siyasal Bilimler Aylık İnternet Dergisi*, Sayı: 90 (Ağustos), [http://www.e-akademi.org/incele.asp?konu=ULUSAL%20YARGI%20A%C4%9EI%20PROJES%C4%B0%20\(UYAP\)%20S%C4%B0STEM%20DE%C4%9EERLEND%C4%B0RMES%C4%B0&kimlik=755289984&url=makaleler/fgursul-bbayrakdar-1.htm](http://www.e-akademi.org/incele.asp?konu=ULUSAL%20YARGI%20A%C4%9EI%20PROJES%C4%B0%20(UYAP)%20S%C4%B0STEM%20DE%C4%9EERLEND%C4%B0RMES%C4%B0&kimlik=755289984&url=makaleler/fgursul-bbayrakdar-1.htm), Erişim Tarihi: 10.03.2017.

GÜZEL, Dilşad ve Kadir DELİGÖZ (2014), “UYAP Bilişim Sisteminin Türk Yargı Sisteminde Kullanılmasının Toplam Kalite Yönetimi Açısından İncelenmesi”, *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl: 4, Cilt: 4, Sayı: 7 (Bahar), s. 63-78.

KARAKOCALI, Ahmet (ed.), *Ulusal Yargı Ağı Projesi-I*, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, Eskişehir, 2013.

KARSLI, A., F. GÜRSUL, E. KARTAL (2009), “Nitel Araştırma: Avukatların Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP) Uygulama Yazılımına İlişkin Görüşleri”, *Legal Hukuk Dergisi*, Cilt: 7, Sayı: 82, s. 3123-3133.

KÖKSAL, Aydın, “Türkiye’nin Bilişim Toplumuna Dönüşüm Uzgörüsünde Önemli Bir Adım: (UYAP) Ulusal Yargı Ağı Projesi”, aydinkoksal.gen.tr/shared/files/Yayinlar/AK_UYAP_bildiri-Oc08.doc, Erişim Tarihi: 13.03.2017.

KUZU, Taşkın, *Türk Yargı Sistemine Ulusal Yargı Ağı Projesi Çalışmalarının Etkileri Üzerine Bir Araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2011.

Milli Eğitim Bakanlığı, *Ulusal Yargı Ağı*, Ankara, 2011.

ÖLMEZ, Mustafa Yücel, *Küreselleşme Bağlamında Elektronik Devlet (E-Devlet) Uygulamaları ve Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP)*, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta, 2016.

ÖZKER, Rahmi, *Adalet Bakanlığı Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP)’ın Adalet Bakanlığı Çalışanları Üzerindeki Etkisi Üzerine Bir Alan Araştırması*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2010.

SAYIN, Fethi, “UYAP Sorunları”,
http://yarsav.org.tr/index.php?p=179#.WK77Fm_yjIU, Erişim Tarihi:
12.03.2017.

SONGUR, Levent, *Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP)’ın Adli Yargı Teşkilatının İşleyişine Getirdiği Yenilikler Üzerine Bir Araştırma: Konya İli Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde, 2015.

TAŞ, İbrahim Ethem ve Kemal UÇACAK (2018), “Türk Kamu Yönetiminde Bürokratik İşlemlerin Azaltılmasında UYAP Uygulamasının Önemi”, *Sosyal Bilimler Dergisi*, Yıl: 5, Sayı: 19 (Ocak), s. 492-513, file:///C:/Users/hp/Downloads/1856404303_4012%20Kemal%20U%C3%87ACAK.pdf, Erişim Tarihi: 16.04.2018.

TÜRKAN, Ahmet, M. Esat BOLAT, Arzu ERDİNÇ (2016), “Yargı İşleyişi Sorunsalı: UYAP Uygulamaları”, *3. Adalet Meslek Yüksekokulu Sempozyumu Bildiri Kitabı* (Adalet Meslek Yüksekokullarının Gelişmesinde Yeni Eğilimler), (ed.) Süleyman Dost, 17-18 Mayıs 2016, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta, s. 254-274.

ÜNAL, Feyzullah ve İbrahim KIRAZ (2016), “Türkiye’de E-Devlet Uygulamalarının Kamu Hizmetlerinin Sunumunda Etkinliği: Adalet Bakanlığı UYAP Bilişim Sistemi Örneği”, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (Afro-Avrasya Özel Sayısı), s. 437-450.

YAZ, Burhan, *Hukuk ve Ceza Mahkemelerinde Yazı İşleri Hizmeti UYAP’ın Etkin Kullanımı*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2015.